

MTA İÇİN ZORUNLU BİR BİLİMSEL ÖRGÜTLENME

İ. ENVER ALTINLI

Yurdumuzda yerbilim incelemelerini uygulamaya aktaran devbir örgüt olan MTA'nın uzanlarından, güncel bilgi kadar aletle çalışma ve işbirlik aranmaktadır. Yaşanan «Araştırma Çağı»nda gelişmenin sürdürülmesinde, üstün başarı örneklerinin, ülke olanaklarına uydurularak uyarlanması zorunludur. En büyük varlık insan ise de, ussal örgütlenme ile yarara yönelik yönetim eşit önemdedir.

Bütün ülkelerde yerbilimleri araştırmalarını yönlendirerek örgütleyen ve denetleyen «Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği - IUGS»nde 8. yılını sürdüren «Asbaşkan»lık görevim deneyimiyle, MTA'da ivedili köklü değişimin, gereği kanısındayım. Aşmalı olarak, İnceleme Grubu, Çalışma Grubu, Komite, Komisyon ve Bağlı Dernek tarzı başarılı ola gelmiştir.

Büyük konularda Çalışma Grubu, küçüklerinde İnceleme Grubu taslağı MTA da çok verimli olacaktır. Bunlar piramidin tabanıdır; doruğun örgütlenmenin gerçekleşmesine olanak sağlayacak Üst Yönetim vardır. «Proje Çalışması», bu 2 grubun ayrı ve ortak çabalarının değerlendirilmesiyle düzenlenir. Böylece öneri tabandan gelir; yaptırın ile yapanlar arasında bağdaşık ilerleme sağlıklı gelişir. Yönetimsel orunlar yönetilen grubun çalışma amacına varması ile son bulur.

Çalışma Grubu ve İnceleme Grubu yöntemiyle çalışılacak konu alanları şöyledir :

Stratigrafi :

Prekambriyen, Prekambriyen - Kambriyen sınırı

- Kambriyen, Kambriyen - Ordovisiyen sınırı
- Ordovisiyen, Ord. - Silüriyen sınırı
- Silüriyen
- Devoniyen, Dev. - Karbonifer sınırı
- Karbonifer, Karbonifer - Permiyen sınırı
- Permiyen, Permiyen-Triyas sınırı
- Triyas
- Jürasik, Jürasik - Kretase sınırı
- Paleojen, Paleojen - Neojen sınırı
- Kuvaterner
- Stratigrafi korelasyonları
- Stratigrafi adları sözlüğü
- Türkiye jeolojisi
- Tektonik
- Türkiye jeolojisi tarihi
- Sedimentoloji
- Ortam jeolojisi
- Deniz jeolojisi
- Paleontoloji
- Petroloji
- Açınlama jeofiziği, Açınlama jeokimyası
- Radyoaktivite ve radyoaktif artıklarının uzaklaştırımı
- Güneş enerjisinden yararlanma
- Maden Endüstri ham maddeleri, Kil, Kömür, Dumansız yakıt
- Petrol jeolojisi
- Yeraltısuyu (deniz suyundan tathisu edinme, vb.)
- Mühendislik
- Belgeleme** : jeoloji verilerinin biriktirimi, geriçekimi, makineyle işlenimi, verilerin sınıflanımı, kodlanımı ve yarara yönlendirilmesi, mineral zenginlikleri, petrol, vb. nin bilgisayarla haritalanması
- Matematiksel jeoloji
- Türkiye'ye komşu ülkelerin jeolojileri

Çalışma Grupları ve İnceleme Grupları, ayrı veya ortak toplantılar yapmalı; konuda deneyimli uzmanın eleştiri ve metni basıma hazırlanmasından sonra, «Uzun Özet» olarak yayınlanmalıdır. Bunda, yeni buluş ve konuya katkı özellikle belirtilmelidir. Bulunmuş olanların yeniden bulunması önlenmelidir. Bu

yolda konu alanı literatürü sürekli izlenmelidir. Başarılanlar yeterince ve gereğince duyurulmalı; ayrıca sempozyum, kolokyum, vb. düzenlenmelidir.

MTA, maden, endüstri ham maddesi, petrol, su, bayındırlık, ortam vb. özel girişimcilerine, örg. DSİ'nin yaptığı gibi, ücret karşılığı hizmet (araştırma, tahlil, yapılabirlik irdelemesi, sondalama, jeokimya, jeofizik vb.) götürmeli ve bu yönde gününce kazanmalıdır. Bu günün anlayışında yerbilim (jeoloji, jeofizik, jeokimya, jeodezi), kamu kadar özel girişim hizmetindedir. Bilim ve teknoloji ortak çabası, yeni alet-lerve yöntemlerle çalışmayı gerektirmektedir.

Yönetim, tek değil de çok özekli olunca verimi arttırdıktan MTA, örg. Karayolları, DSİ gibi bölgeler kurmalı (GD. D. KD. KB. B. G. Orta Anadolu ve Trakya); Bölge Jeoloğu denetimindeki asörgütünü yönetim, araç ve gereçle donatmalı; Ankara toplu yönetim ve denetimle ana projeleri yürütmelidir.

MTA, Üniversite öğretim üyeleri ile köklü ve sürekli iş ve güç birliği halinde olmalıdır. İç ve dış öğrenci bursları için, kendilerinden sorumlu gözetim ve denetim istenmelidir. MTA, girişeceği araştırmaları açık tutmalıdır. MTA'ya daha yetenekli personel yetişmesi yolunda, öğretim üyesi, MTA ilgilisi ve araştırmacı öğrenci, ortaklaşa projelerde görev ve hatta sorumluluk almalıdır. Böylece, eksiksiz irdeleme daha kısa sürede, daha üstün düzeyde tamamına erdirilecektir. Böylece MTA, örg. 5 yıllık planlarla, uzun süreli projeleri üstlenebilecektir. Yönetimin payı, araştırmaların sürdürülmesini, bulguların uygulama alanlarına aktarımını sağlamak olacaktır. Bu iş bölümü ve karşılıklı yardımlaşma, herbir kesimin kalitesini kendisinin sağlamasına yolverecektir.

Araştırı nitelikli elemanlar erkenden yönetime alınmamalı; yaşlılar da uzun süre hareketsiz yönetimde kalmamalıdır. Bir tür «nöbet değiştirme» be-nimsenebilir.

Devletin artımlı desteği, topluma yararlı tasarımlarla sağlanır ve sürdürülür. Özgülenen bütçenin karşılığını, başarılan görevler kanıtlamalıdır.

Türkiye'de henüz bir «ULUSAL YERBİLİM KOMİTESİ»nin gerçekleşmemesi yurt zararınadır. IUGS ile işbirliğindeki ulusal jeoloji komitelerinin sayısı 69 dur. Kişilerle değil de kurumlarla karşılıklı işbirliği temel olduğundan, şimdilik zorunlu başvurular MTA'ya yapılmaktadır.

ULUSAL YERBİLİM KOMİTESİ gecike geldiğinden, özgür kurulmuş yerbilim disiplinleri ulusal komiteleri, yurdun BİLİM AKADEMESİ nitelikli ana kurum gerçekleşince, hepsi bunun kolları halinde sokulmalıdır. Böylece, ULUSAL YERBİLİM KOMİTESİ, yerbilimlerinde izlenecek tutumu saptayacak, gerekli politikayı yürütecek, ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarla bunlara bağlı gezileri düzenleyecek, büyük araştırma projelerinin taslaklarını hazırlayacak, ve en önemlisi yurdun bilimsel bağımsızlığını gerçekteştirecektir.